

Bos van Bosman

Toelichting

Voorlopig ontwerp

december 2022

Leiden

Opdrachtomschrijving

Bos van Bosman

De aanleiding is dat het Bos van Bosman aan renovatie toe is in het kader van het Investeringsprogramma Parken. Door de ontwikkeling en bouw van Nieuweroord is renovatie van het Park er eerder aan toe dan de oorspronkelijke planning.

Met de renovatie Bos van Bosman wordt bedoeld het maken van een (subtiele) ruimtelijke aansluiting op Nieuweroord, verbeteringen t.a.v. de toegankelijkheid en waterkwaliteit en het maken van een nieuw beheerplan voor het park gebied. Tevens worden in de renovatie zaken aangepakt welke buiten het reguliere onderhoudsbudget vallen. Het Bos van Bosman is oorspronkelijk een ontwerp van landschapsarchitect Leonard Springer, behorende bij landgoed Nieuweroord. Dit heeft als basis gediend voor de herontwikkeling van Nieuweroord in 2017. In het kaderbesluit voor Nieuweroord zijn subtiele ingrepen in het bos voorgesteld om Nieuweroord en het Bos van Bosman samen te brengen waardoor de cultuurhistorie zichtbaar wordt. Dit met behoud van de natuurwaarden van het bos.

De renovatie van het park in 2023. In het ontwerp rekening houden met o.a. rolstoelvriendelijkheid, conservering van bestaand groen, een ruimtelijke aansluiting van Nieuweroord en het Bos van Bosman, de toegankelijkheid van het park en de omgeving, biodiversiteit en klimaatadaptatie. Naast fysieke maatregelen wordt er ook een nieuw beheerplan voor het Bos van Bosman opgesteld.

Scope

De projectgrenzen zijn de Blauwe Vogelweg, Rijsburgerweg, Flanorpad en de Wassenaarseweg. De renovatie gaat alleen over het Bos van Bosman, het beheerplan gaat over het hele gebied.

Uitvoeringspunten voor het ontwerp

Eisen:

- Behoud van het Bos van Bosman
- Behoud stinzenflora
- Behoud ecologische kwaliteiten
- Behoud besloten karakter van de rand
- Ruimtelijke aansluiting Bos van Bosman en Nieuweroord
- Waterkwaliteit optimaliseren
- Toegankelijkheid waarborgen
- Recreatief gebruik voor iedereen

Randvoorwaarden:

- Nieuweroord Ambitiedocument
- Nieuweroord, Ruimtelijke kaders
- Visie Tweede Groene Ring
- Handboek Kwaliteit Openbare Ruimte
- Hondenbeleid
- Motie toegankelijkheid
- Motie niets doen (doel behoud)

Uitgangspunten:

- Geen kap van bomen (m.u.v hakhout)
- Verbeteren verbindingen met andere groene gebieden
- Toevoegen zitmeubilair
- Verbeteren doorstroming van het water
- Toevoegen brugleuningen
- Geen formeel fietspad door het bos
- Honden aangelijnd
- Een beheerplan

Hoe om te gaan met de verschillende beleidslijnen:

- Er wordt een goede balans gezocht voor ecologische waarde en recreatieve waarde van het Bos van Bosman. De waarden zijn beiden belangrijk maar kunnen ook conflicteren.
- De motie “niets doen” is geen garantie voor het behoud van het Bos van Bosman. Dit moet goed uitgelegd worden.

Toelichting op het Ontwerp

Huidige situatie

Het Bos van Bosman is de landschapstuin van het voormalige landgoed Nieuweroord welke door de jaren heen is getransformeerd in een wat verruigt bos met een hoge natuurwaarde. Het bos behoeft onderhoud welke de laatste jaren te weinig en wat ongestructureerd is uitgevoerd. Hierdoor is onrust ontstaan richting omwonenden.

Op dit moment wordt het nieuwe landhuis Nieuweroord gebouwd en wordt de daar direct aanliggende tuin en oprijlaan aangelegd. De werkzaamheden zullen in het voorjaar van 2021 afgerond worden.

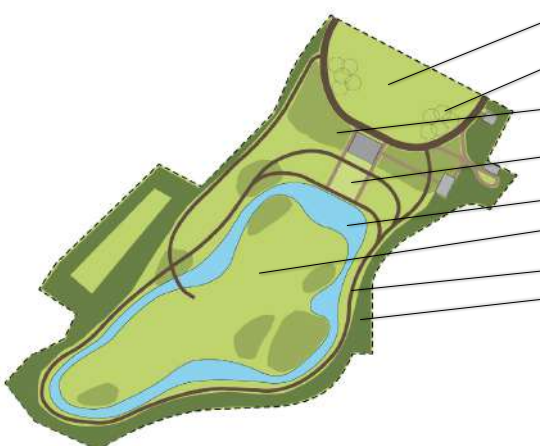
In het kaderbesluit voor de herontwikkeling van Nieuweroord zijn een aantal ruimtelijke kaders benoemd die over het Bos van Bosman gaan. Deze meeste kaders zijn al reeds verwezenlijkt in het bouwplan en binnen de grens van woonrijp te maken gebied. Deels moeten deze kaders nog uitgevoerd worden in het projectgebied Bos van Bosman. Deze kaders gaan over het landgoed beleefbaar maken, de toegankelijkheid en aansluiting op de omgeving.

Analyse van het landgoed

Voor het opstellen van de ruimtelijke kaders van Nieuweroord is een analyse gemaakt van het gebied. Hierbij zijn het voormalige landhuis van de familie Bosman en het ontwerp van Leonard Springer een belangrijke onderlegger geweest, wat in 2019 geresulteerd heeft in bouwplan zoals het er nu ligt.

Ontwerpprincipes

1. de representatieve voortuin loopt glooiend op naar het landhuis
2. coulissen van bomen omlijsten het zicht op het landhuis vanaf de oprijlaan
3. heesterbeplanting naast het landhuis begeleiden het zicht op het landhuis
4. geometrische rozentuin direct achter het landhuis.
5. de beek met wisselende breedtes
6. de weide met boom- en heestergroepen
7. een pad rondom de beek
8. gesloten beplanting rondom de tuin
9. vloeiend lopende paden met dichte heestergroepen oop de splitsingen
10. stinzen op de bosbodem
11. doorkijkjes en zichtassen vanaf en naar het landhuis en naar fraaie composities van (exotische) bomen en heesters

Bos van Bosman - Nieuweroord 2014

Een aantal elementen van het oorspronkelijk ontwerp van het landgoed zijn nog zichtbaar aanwezig. Met de nieuwe ontwikkelingen en het verdwijnen van de flat zijn tevens een aantal elementen relatief eenvoudig te herstellen. Het park is als waardevol te beschouwen vanwege zijn cultuurhistorie en de aanwezigheid van veel grote bomen in een samenhangend geheel met heestersvakken en de bosbodem met stinzen. Daarmee samen zijn ook de ontwerpprincipes van Leonard Springer als waardevol te beschouwen.

Het park is van grote waarde voor herontwikkeling, maar ook voor de buurt en ook voor de stad.

Er zijn een aantal te behouden, te herstellen en te verbeteren elementen van het park te noemen die de leidraad voor zijn verdere ontwikkeling.

te behouden elementen:

- de oprijlaan
- de beek
- het restant originele paden
- grote en markante bomen
- bosbodem met stinzen

te herstellen elementen:

- pad rondom de beek
- de vorm van de beek
- pad naar de oprijlaan
- doorzichten
- openheid weide

te verbeteren elementen:

- vloeiende vormen van de paden en splitsingen
- aansluitingen op de omgeving
- de "vergeten" randen inpassen
- de gebruikswaarde vergroten

Nieuwe kansen
Nieuwe ontwikkelingen bieden ook nieuwe kansen om het park onderdeel van het Leids DNA maken: park meer op de kaart zetten. Dit kan door inzetten op verbinden Bio Science Park door bijvoorbeeld "werkplekken" in park te maken met wifi spots. Het moderne landschap van de campus aansluiten op het geïdealiseerde landschap van Springer door in te zetten op een diversiteit van "belevingen" waar mensen nu vaak naar op zoek zijn. Een publieksfunctie in het park zou het gebruik bevorderen.

Conclusie Kwaliteiten Park
Het park is waardevol en kan van grote betekenis voor de stad zijn. De cultuurhistorie is nog steeds aanwezig. Het park biedt de mogelijkheid om een meerwaarde te zijn voor de nieuwe ontwikkelingen.

analyse ontwerp Springer

Het park is een laat werk van de belangrijke tuinarchitect L.A. Springer en aangelegd in de voor de tijd al ouderwetse Engelse Landschapstijl. De combinatie met een formele parterre is kenmerkend voor de villatijnen uit de late 19e eeuw. Het park hoort bij het in 1920 gebouwde landhuis naar ontwerp van J.W.Hanrath.

Het park werd gekenmerkt door een zeer rijke en diverse beplanting. Springer stond bekend om zijn grote botanische kennis die hij gebruikte om een zo divers en boeiend mogelijke compositie in vorm en kleur te creëren. Mede dankzij de toepassing van exotische bomen en heesters bood de tuin in alle seizoenen een kleurrijke en boeiende aanblik. De landschappelijke opbouw was zodanig dat vanaf de weg het grote halfronde grasveld onbelemmerd zicht bood op het statige huis. Oorspronkelijk was de sloot gehandhaafd met het effect dat huis en tuin weliswaar niet direct toegankelijk waren maar toch zonder visuele afscheiding aan de weg stonden. De afscheidende beplanting hoort dan ook niet bij het oorspronkelijk ontwerp. Huis en beplanting vormden vervolgens een coulisse die de rest van het park visueel afslot van de straat. Kleine doorkijkjes gaven een glimp van het grote park achter het huis. Zoals gebruikelijk bij Springer waren elementen als de moestuin en de tennisbaan buiten de eigenlijke parkaangleg gesitueerd om deze niet te verstoren.

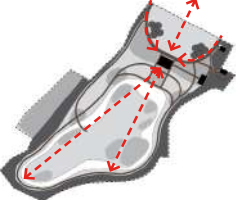
Het park was zorgvuldig ontworpen op de ligging aan de Rijsburgerweg. Voor het overige valt op dat het park in wezen nauwelijks een relatie aanging met het bestaande landschap. In tegenstelling tot bijv. de Leidse Hout, lag het park als autonoom element in dat landschap en nam daar geen enkel element of karakteristiek van over. Springer creëerde met het geïdealiseerde landschap als het ware een besloten sprookjeswereld.

Alleen de onregelmatige grenzen vormden een relatie met de context. Deze in zichzelf besloten ontwerpen zijn overigens kenmerkend voor de (semi)urbane villatijnen uit de tweede helft van de 19e eeuw.

Conclusie analyse ontwerp Springer

De context van het park is sterk veranderd, net als de functie van de bebouwing waardoor het park anders is gaan functioneren. Dit zal ontwerpkeuzes met zich meebrengen waarbij de opgave is om aanpassingen zo te doen dat de kwaliteiten van het concept van Springer zo goed mogelijk worden benut en het park optimaal kan functioneren binnen de nieuwe context.

Uit het oorspronkelijke ontwerp zijn diverse ruimtelijke principes te destilleren. Een aantal van deze principes, zoals de afwisseling van open en gesloten delen van het park en de rondgang om de beek, zijn in de loop der jaren op de achtergrond geraakt, maar weer eenvoudig te herstellen. Deze principes kunnen een leidraad vormen voor verdere ontwikkeling van het park.

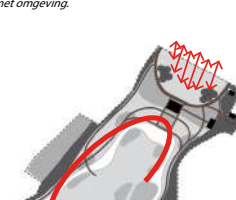
1. Zichtlijnen op en vanaf het hoofdgebouw

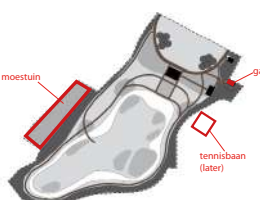
2. Landgoed, voortuin en rozentuin zijn geometrisch ontworpen. De "achtertuin" wordt gevormd door de perceelsgrens

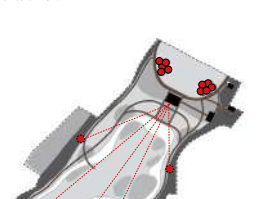
3. Het landgoed omsloten met dichte randbeplanting. Geen fysieke/visuele verbinding met omgeving.

4. Representatieve voortuin en geborgen achtertuin: een besloten sprookjeswereld.

5. Functies die niet in ontwerp pasten, werden buiten parkontwerp gehouden, aan zicht onttrokken.

6. Beplanting van boom- en heestergroepen en enkele solitaire bomen op markante plekken. Bomen als coulissen naast de oprijlaan. Op de bosbodem bloeit weelderig de stinzenflora. Groepen van bomen en heesters in fraaie compositie op de zichtlijnen vanuit het landhuis.

7. Vanaf rondpad wordt zicht gekaderd over de beek naar de weide. Daar waar paden kruisen is een verlichting van heestergroepen om het verrassingseffect te versterken

Analyse en ontwikkeling Nieuweroord 2017

Uit de analyse en visie op Nieuweroord zijn drie thema's naar voren gekomen die de verbinding tussen Nieuweroord en Bos van Bosman maken en het geheel tot een sterk ruimtelijke eenheid maken.

► Behoud en herstel oprijlaan, pad rond beek en twee paden naar de oprijlaan

De rondgang om de beek is grotendeels hersteld in het plan van de openbare ruimte rond Nieuweroord. Ook de ontbrekende verbinding van de rondgang naar de oprijlaan aan de oostzijde is er weer.

► Behoud zichtlijnen vanuit het landgoed en herstel zichtlijnen in het bos op “Springer”elementen

Het nieuwe landhuis is zo georiënteerd dat de zichtlijn over de weide de connectie maakt. De andere zichtlijnen zijn er niet meer, en zullen ook niet worden hersteld gezien de ecologische waarde van de struiklaag onder de bomen.

► Herstel zicht op de beek en de weide

Vanaf de rondgang om de beek waren er oorspronkelijk diverse doorkijkjes op de weide. Gezien de vernatuurlijking van het Bos kunnen niet alle doorkijkjes worden hersteld.

Participatie 2022

In april 2022 is er geparticipeerd met omwonenden middel een vrije inloop in het bos. Onder de thema's Versterken, Verbinden, Behouden en Beheren zijn de wensen en zorgen opgehaald en weergegeven in onderstaande samenvatting. Van alle wensen vanuit de buurt en vanuit de gemeentelijk eisen en randvoorwaarden en is een tekening gemaakt welke is gedeeld op Doe Mee. De reacties daarop en de interne afwegingen hebben geresulteerd in het voorlopige ontwerp zoals het er nu ligt

VERSTERKEN

Biodiversiteit ecologie

1. Versterken vogelbosjes. Toevoegen oa sleedoorn, vuilboom, wilde liguster, esdoorn, wilde kardinaalsmuts, Gelderse roos, Inziden, gewone vlier.
2. Graag wilde boshyacinten.
3. Zoveel mogelijk diverse natuur.
4. Bijenstal (inkers beschikbaar)

Toegankelijkheid

5. Het bos moet wel toegankelijk zijn/blijven voor rolstoelen.
6. Grasveld beter draineren. Is echt superdrassig en veel plassen.
7. Regelmatig is het veld te drassig. Lastig dan te gebruiken.
8. Niets doen aan de ondergrond, misschien drainage van het grasveld.
9. Graag geschieden voet- en fietspaden. Fietsen in het BvD levert vooral in het donker gevaar op.
10. Doorlopende pad: voetpad met fietsers te gast.
11. Fietsers gedogen op het asfaltpad, het gaat altijd goed, iedereen houdt rekening met elkaar.
12. Graag toegangsdoornen bij de ingangen.
13. Het is niet duidelijk of je nou wel of niet mag fietsen in het Bos.
14. Graag borden wat voetpaden zijn en waar fietsen gedoogd wordt. En een bord waar honden wel en niet mogen lopen.
15. Graag een Pinus vervangen in de oekel van de oostvleugel van het gebouw.

Groen en bomen

16. Wens: meer verzorgde aanzicht, niet zo armoedig verwaarloosd.
17. Waterhuishouding is dramatisch voor de bomen. Er is geen onderhoud draai. Zeer veel wortelsterfte door langdurig hoge grondwaterstand.
18. Bij in- en uitgang naar Rijnburgerweg weggehaalde laus bomen vervangen door nieuwe en anders groeiende bomen. Buiten zomerperiode zijn alle bomen kaal, hier er saai en verdrietig uit.
19. Ook struiken rondom Nieuweroord west.
20. Ondergroen in Bos, graag ook bij de parkeerplaats.
21. Het is heel mooi zoals het is. Paar versterkpunten: meer bomen toevoegen en dan niet een eenzame boom die over is zoals bij de ingang van de Roodborststraat.
22. Heel graag een lichte zo groot mogelijke walnotenboom op het veld planten. Herfstlijfs.
23. Wens: meer bomen los van de rand van het grasveld, zoals de boom aan het eind.
24. Wens: tamme kastanjeboom.
25. Het grote veld kan wel met de heft worden ingekort.
26. Wens: Hazenroos.
27. Suggestie: plakbos.
28. Onderbeplanting is verwijderd, graag terug.

Waterkwaliteit

29. Water stoot, kan frisser, meer doorstroming.
30. Fontein (tussen Nieuweroord en veld)

meubilair

31. Extra afvalbakken bij banken en bij ingang voor hondenuitloop.
32. Graag bij de containers aan Nieuweroord west een lichte voor hondenuitloopzakjes.
33. Afvalbak niet oranje, maar groen of zwart.
34. Een fietsenstalling bij Nieuweroord. B.v. ipv parkeerplaats.
35. Meer bankjes en prullenbakken.
36. Graag afvalbak bij de ingang van het Eijingspark terugplaatsen. Bezoekers moeten poepzakjes kunnen deponeren.
37. Aan de voorzijde missen we nog afvalbakken. Vooral voor het weggevoeren van hondenuitloopzakjes.
38. Graag enkele openbare afvalbakken in de voorruimte van Nieuweroord i.v.m. zuiverheid.

sport

39. Licht mij wel goed om het bos vol te zetten met sportfaciliteiten en banken.
40. Het zou fantastisch zijn als er een plek komt met diverse oefenmogelijkheden voor revalidatie, die ook bruikbaar zijn voor mensen uit de omgeving en studenten.
41. Speel en fitnessapparaten zijn speeltuin Vogelwijk.
42. Geen speeltoestellen/sporttoestellen. Botst met bestemming honden vrijloos laten.
43. Geen speeltoestellen. Dit is bos, spelen op het veld.
44. Geen speeltoestellen.

VERBINDEN

groene verbindingen

1. Een pad naar Schilperoorpark niet door het bos maar er naast aan de Blaauwe Vogelweg. Nu loopt iedereen hier toch al.
2. Elke nieuwe opening geeft meer verstoring. Licht enz. Geen Zuiderpark Den Haag van maken. Even omlopen is niet erg.
3. Geen doorkruising van de zone langs de Wassenaarsweg met een nieuwe verbinding naar het Schilperoorpark.
4. Pad ter verbinding parken.

Verbinding omgeving

5. Juist niet al te logisch verbinden, voorkomen doorgaande fietsverbindingen.
6. Ook is afgesproken dat Vogelwijks door het Bos mogen fietsen. Dat is heel belangrijk voor mij. Graag iets verzinnen dat dat kan. Het gaat nu trouwens ook goed met wederzijds respect.
7. Zettrap over de Wassenaarsweg ter hoogte van uitgang Flanorpad.
8. Fietpad - goede ontsluiting van de wijk voor de fiets naar het station.
9. De overstek (zebra? drempel?) verbeteren uit het bos voor kleine kinderen.
10. Graag zou ik een uitgang aanraden op de Merelstraat. Dan kunnen kinderen op de stoep lopen i.p.v. midden op de Blaauwe Vogelweg tussen het autoverkeer.

BEHOUDEN

Behouden bosachtig karakter

1. Niets aan veranderen.
2. Het is mooi zoals het is.
3. Dit is geen goed idee. Laat het bos nu natuurlijk blijven.
4. Laat het bos het bos in herenlaan. Geen park maar natuur voor mens en dier. Als we beschadigd zijn gedragen we en behouden we dit kostbare stukje en niet alles beregenen.
5. Geen park van maken. Het is het Bos van Bosman.
6. Geen onnodig geld uitgeven aan investeringen maar voldoende overhouden voor goed beheer.
7. Behouden: voorkomen onnodig graswerk, geen extra verharding/paden. Dood hout laten liggen, ook over het water.
8. Geen plantsoen maar een echt bos.
9. Zo min mogelijk doen.
10. Zo min mogelijk aan de ondergrond doen i.v.m. de slinzienplanten (anemonen)
11. Behouden huidige, besloten karakter van het Bos. Geen open zichtlijnen creëren, en geen onnodige kap van bomen.

BEHEREN

onderhoud

1. Brandwiel/boom beheer.
2. In de zomer is er last van overhangende brandnetels langs het pad bij het Flanorpad.
3. Bevoordelen nu behaer en voldoende begroeiing laten staan voor vogels en zoogdieren. Is er behaer i.v.m. de grote familie rijkdommen en andere ganzen die gras vervullen?
4. Branden wel snoeien.
5. Fuitkruid anemonen behouden.
6. Bomen die omgewaaid zijn toch wel deels weghaten.
7. Vroeger groeiden er brandenstruiken, er was veel te plukken.

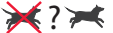
handhaving

8. Geen evenemententerrein.
9. Geen plek voor feesten.
10. Geen loslopende honden.
11. Alleen het veld is losloppengebied voor honden, maar niemand houdt zich daar aan. Ter plekke is het ook niet duidelijk gemaakt wat de regels zijn. Graag bordjes plaatsen.
12. Wel handhaven op: loslopende honden, fietsers, feestje, deponeren van kerstbomen en kuifval.
13. Veel recreatiedruk (flats Wweg) Wildplassen en struiken in struik. Hoe lossen we dat op?
14. Handhaving! Honden, bbq's, lawaai, Auto's die het park.
15. Inrijden om materiaal aan te leveren. Graag blokkeren.
16. Auto's rijden het park in en draaien hier. Mogelijk kan er een afscheiding komen.
17. Wens: weren fietsers. Is een officiële fietsverbodsbord geworden tussen Wassenaarsweg en Vogelwijk hebaas.
18. Graag regelmatig handhaven in het Bos.
19. Twee borden verboden voor fietsers voor ingang van Eijingspark.

VERSTERKEN, VERBINDEN, BEHOUDEN EN BEHEREN

Overzicht van de input van omwonenden op zaterdag 9 april 2022 en de schouw op maandag 11 april 2022, in kaart gebracht.

- Kan het Springerpad een echt fietspad worden? Blijft het wel een fietspad waar fietsers worden gedoogd? Kan duidelijk worden gemaakt wat wel en niet mag?
- Een verbinding met het Schilperoortpark rechtstreeks het Bos in is het mooist maar met een kleine omweg lijkt dit minder ingrijpend en goed op te lossen.
- Een ingang het Bos in vanaf de Merelstraat is wenselijk. Kinderen kunnen dan het Bos in zonder de Blauwe Vogelweg over te steken.
- De strakke bosrand mag wel wat losser.
- Het veld is vaak nogal drassig. In een aantal bosvakken staat vaak langere tijd water. Dit is dramatisch voor de bomen.
- Wensen voor meer struiken.
- De natuurvriendelijke oever is nog erg kaal.
- Het water mag wel wat frisser. Graag de doorstroming verbeteren.
- Wens: een fontein.
- Wens: een meer verzorgde aanblik.
- De ingangen van het park verfraaien.
- Wens: veilige oversteken bij de ingangen.
- Wens: sportfaciliteiten op het veld.
Wens: geen sport- en speeltoestellen op het veld.
- Wens: bankjes nabij de cascade
- Wens: afvalbakken met hondenpoepzakjes op diverse plekken. Geen oranje bakken maar groene of zwarte.
- Het is onduidelijk waar honden wel en niet mogen loslopen. Het staat nergens aangegeven.
- Er wordt regelmatig met een busje of auto het park ingereden. Hier iets plaatsen zodat dit niet meer zomaar kan.

Overige input:

Groenwensen: Meer groenblijvende bomen, een tamme kastanje, hazelnoten en vogelbosjes. Ook meer stinzen zoals boshyacinten en herfsttijloos.

Onderhoudswensen: Beheer van bramen en brandnetels. Omgewaalde bomen deels weghalen. Dode boompjes aan de zuidkant van het veld weghalen. Boomstronk naar het eiland weghalen. Terughoudend beheer. Niets doen.

Handhavingswensen: Helderheid in gebruik door voetgangers, fietsers en hondenbezitters over wat wel en niet mag, en waar. Overlast als gevolg van recreatie beperken. Niet toestaan dat tuinafval in het park gedumpt wordt.

SCHETSONTWERP

Een schets van de diverse inrichtingsvoorstellen en een aanzet naar een beheervisie.

- Het Springerpad blijft een voetpad waar fietsers worden gedoogd. Bij de entrees zal dit door middel van een bord verduidelijk worden.
- Het asfalt verwijderen en omvormen naar een schelpenpad.
- Het Pomonapad iets verleggen om een betere aansluiting te maken op het Bos van Bosman met verlaagde trottoirbanden langs de Blauwe Vogelweg.
- Een nieuw slingerpaadje maken van houtsnippen vanaf de Merelstraat.
- Het oorspronkelijke pad van Springer herstellen: een paadje van houtsnippen met boomstam over het water.
- Het veld bezanden en/of vertidraineren om de doorlatendheid te verbeteren, waardoor het minder drassig zal zijn.
- Ontwatering van natte plekken.
- De bestaande greppel schoonmaken, indien nodig uitdiepen, en aansluiten op de sloot.
- De aanwezige duiker vervangen door een brug.
- Natuurvriendelijke oever; flauw talud maken en hakhout verwijderen.
- Een fontein plaatsen.
- Een vlinderbrug plaatsen
- Een nieuwe oversteek met middenberm over de Wassenaarseweg.
- De bestaande platte brug voorzien van leuningen.
- De ingangen van het park verhelderen met een natuurstenen drempel
- Verwijderen hek en tuinafval
- Zwerfkeien ter voorkoming van injijden van ongewenst verkeer.
- Afschermkap op bestaande lichtmast
- Nieuw bankje
- Ontwikkelen zoom
- Ontwikkelen bosoever

Overige punten voor het schetsontwerp:

Afvalbakken: de soorten en lokaties van afvalbakken worden geplaatst volgens het afvalbakkenbeleid van Stedelijk Beheer.

Handhaving: een informatiebord waarin helder staat weergegeven hoe het Bos te gebruiken door voetgangers, fietsers, hondenbezitters en andere recreanten.

VOORLOPIG ONTWERP

- Het asfalt verwijderen en omvormen naar een schelpenpad.
- Het Pomonapad iets verleggen om een betere aansluiting te maken op het Bos van Bosman met verlaagde trottoirbanden langs de Blauwe Vogelweg.
- Een vlonderbrug plaatsen
- Een nieuwe oversteek met middenberm over de Wassenaarseweg.
- De aanwezige duiker vervangen door een brug.
- Ontwatering parkeerplaats
- De bestaande greppel schoonmaken, indien nodig uitdiepen, en aansluiten op de sloot.
- Bruggen voorzien van leuningen en banden.
- De ingangen van het park verhelderen met een natuurstenen drempel
- Verwijderen hek en tuinafval
- Zwerfkeien ter voorkoming van inrijden van ongewenst verkeer.
- Afschermkap op bestaande lichtmast
- Afvalbak 140 liter
- Afvalbak 50 liter
- Nieuw bankje
- Bestaand bankje
- Natuurvriendelijke oever; flauw talud maken en hakhout verwijderen.
- Ontwikkelen zoom (beheerplan)
- Ontwikkelen bosoever (beheerplan)
- Gesloten bosrand (beheerplan)

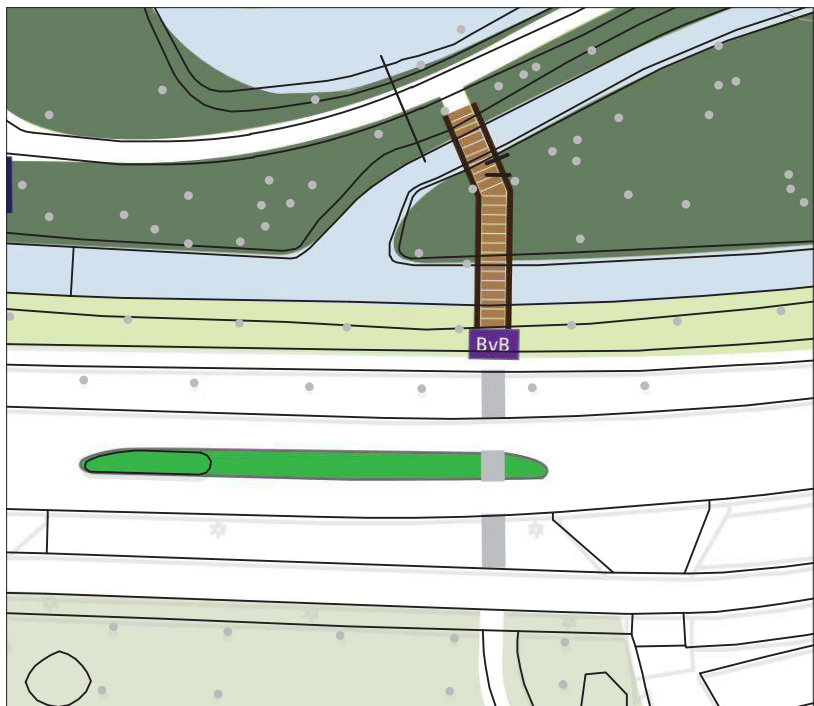
Overige punten voor het voorlopig ontwerp:

Handhaving: een informatiebord waarin helder staat weergegeven hoe het Bos te gebruiken door voetgangers, fietsers, hondenbezitters en andere recreanten.

Het Springerpad blijft een voetpad waar fietsers worden gedoogd. Bij de entrees zal dit door middel van een bord verduidelijk worden.

Ontwatering van natte plekken, waar het voor de bomen nadelig is.

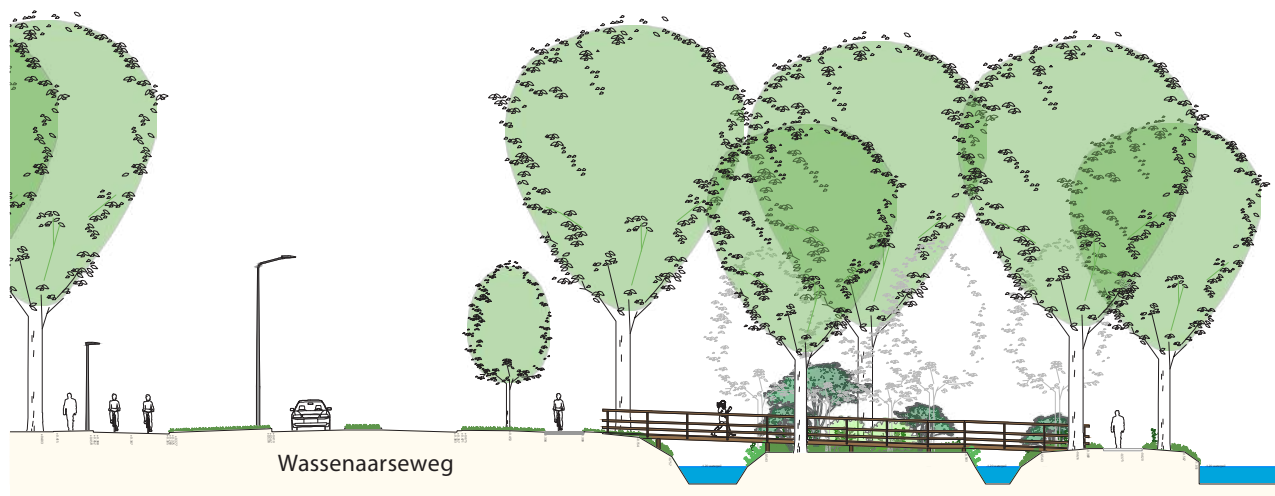
Oversteek Wassenaarseweg - verbinding met Schilperoortpark

VO: Een nieuwe groene middenberm met oversteek maken op de Wassenaarseweg en een lange voetgangersbrug het Bos van Bosman in. De houten brug "zweeft" over het eilandje en sluit aan op het pad rond de beek.

De hellingspercentage van de brug is $< 4\%$ waardoor deze ook toegankelijk is voor mindervaliden. Over de hele lengte is hij voorzien van leuning. De brug maakt een knik. Er worden geen bomen gekapt.

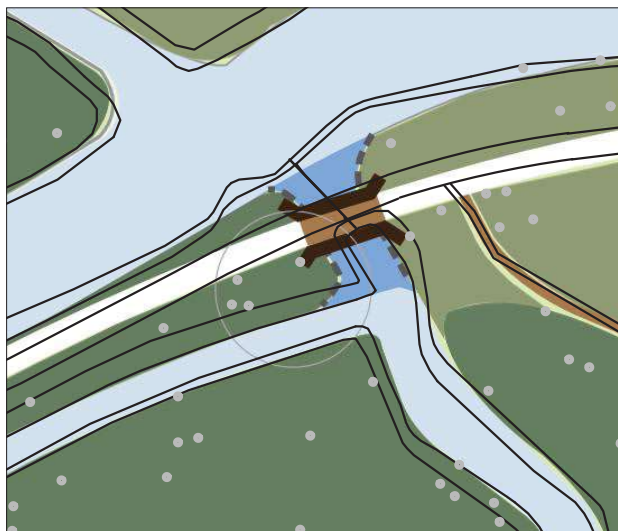
De vormgeving/constructie is vergelijkbaar met de andere bruggen in het Bos.

Duiker vervangen door brug

VO: De oude duiker wordt verwijderd en vervangen door een bruggetje. Het wordt een vergelijkbaar bruggetje als op andere plekken in het Bos.

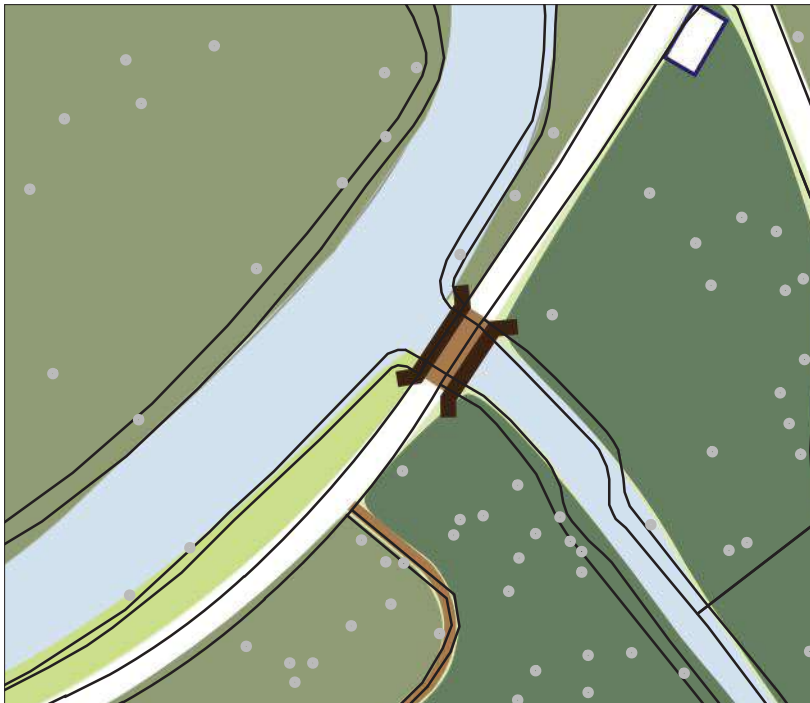
Aansluiting op het Pomonapad

VO: De aansluiting op het Pomonapad wordt helderder en toegankelijk door het verleggen van het pad en het aanleggen van een verlaagde band.

Aanbrengen brugleuningen

VO: Het aanbrengen van brugleuningen bij de leuningloze brug. En bij enkele bestaande brugleuningen wordt het pad wat aangepast zodat er een betere geleiding/sturing is de brug op.

Maken natuurvriendelijke over

VO: Het verwijderen van het hakhout en opschot van vleugelnoot En de oever flauwer maken.

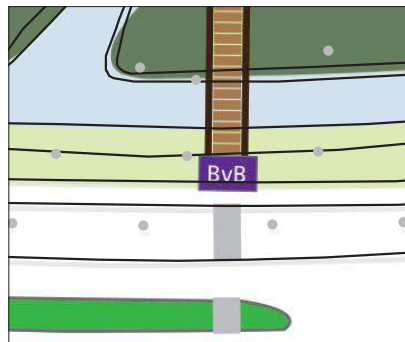
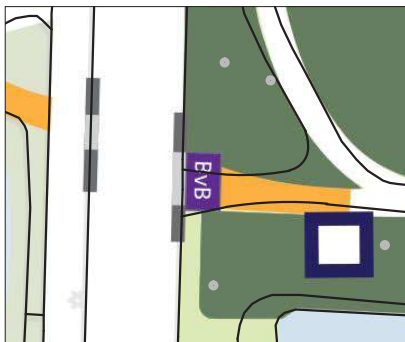
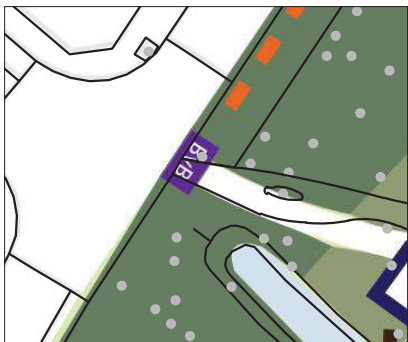
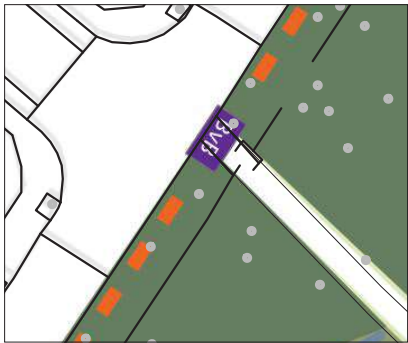
opslag van vleugelnoot (invasieve soort) gaat hard!

Entrees

VO: De entrees van het Bos versterken door middel van een stenen “mat”. Dit voor een entreegevoel van een bijzonder (voetgangers)gebied zonder dat het een obstakel is, wat de toegankelijkheid belemmerd. De fietssluisjes gaan er uit.

Afvalbakken

VOI: Het plaatsen van afvalbakken.
Velopa 50 en 140 liter.

Bankjes

VO: Het toevoegen van drie bankjes.
Type standaard parkbank.

Verwijderen asfaltpad

VO: Het versleten asfaltpad verwijderen en
vervangen door een pad van kleischelpen.

Zomen

VO: Het ontwikkelen van boszomen. In het nieuw te maken beheerplan zal worden toegewerkt naar meer boszomen in de randen van bos naar grasveld.

1e OPZET BEHEERKAART

Overzicht van onderdelen uit het ontwerp die beheermatig tot stand worden gebracht.

-

Dichte bosrand. Steeds streven naar een goed ontwikkelde struiklaag. Dichtheid struiklaag 80-100%
-

Dichte bosrand. Steeds streven naar een goed ontwikkelde struiklaag. Dichtheid struiklaag 60-80%
-

Open bosvak. Gefaseerd dunnen per bosvak. Afwisseling in open en gesloten gedeeltes. Steeds streven naar voldoende plekken met een goed ontwikkelde kruidlaag met ruimte voor stinsenflora. Dichtheid struiklaag 40-60% en 0-40%.
-

Zoom. Overgangszones tussen bos en gazon. Veel ruige kruiden en hier en daar een heester. Gefaseerd maaibeheer. Steeds per jaar 1/3 van de oppervlakte.
-

Bosoever. Kruidlaag met hier en daar een boom. Houtige gewassen gedeeltelijk beheren als hakhout.
-

Natuuroever. Spontane ontwikkeling naar een rietkraag met andere oeverplanten. Ruige oever met lagere oeverplanten. Riet en lisodde sporadisch. Het teveel onder water afsnijden.
-

Gazon met tredplanten.
-

Gazon
-

Vaste planten
-

Rhododendrons
-

Sierheesters en siergrassen

Algemeen:

- Een aantal onderdelen uit het ontwerp komt beheermatig tot stand. Die onderdelen staan op deze kaart.
- Het totale Bos van Bosman, inclusief het voorterrein krijgt een beheerplan. In dit beheerplan krijgen de beheermaatregelen en de bijbehorende fasering een plek.
- De fasering heeft als doel het behoud van biotopen. Het geldt voor de bosvakken, zomen en natuurvriendelijke oevers.
- We maken een onderverdeling in dichte bosvakken en lichtere bosvakken. De precieze grenzen hiervan worden bepaald door de uitkomsten van een stinsenflora-inventarisatie.
- Het beheermatig tot stand komen van ontwerp onderdelen vraagt tijd. Het gewenste eindbeeld komt soms pas na jaren tot stand.